

نومرو : ۱۲۵

اداره خانه

ایستانبول ، جفال اوغلی ، دائره اجتهاد
تهلهفون نومروسی : ۸۶۵

« Idjtihad » Constantinople

بشنجی منه

مدیر مرخص : الہامی صفا

نسخہ سی ۵۰ یارہ بہ

اقتصادی ، ادبی ، اجتماعی ، ہفتہ لوق مجموعہ

حریت فکریہ ہمام

سنہ ۱۲۵۰
تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰
ممالک اجنبیہ ایچین ۱۵ فرانق ۸
آلتی آیلوق
غروش
فرانق

۱ کانون ثانی ۳۳۰

آبونہ

هپ سونگولرله يوكسه ليور كهكشاني آي .
بیرله شمش عینی غایه ایچون بای ، گدا ، گرای ...

— « بونلر بوتون نه شانلی بشردر ! » دیدم ؛ دیدی :
— « ای قهرمان حفیدی ، بودر ملتک سنک . »

گویا که بکله یوردی اوزاقلر یاقینلری .

هپ قارشى چیقدى یولره چرکس قادیلری .
أهرامی تیتره تیردی مجاهد آقینلری ؛
غالب یالین قیلجکلرک اولمازی قینلری ...

— « بیلسمه عجب بو هانکی ظفردر ؟ » دیدم ؛ دیدی :
— « قورتاردی مصری ، قافقاسی حریتک سنک . »

آرتق صباح باشلادی ؛ غیب اولمایور هلال .
حالا سهاده فرق ایدیایر برگوموش خیال .
تهلیل اوقوندی ، عرشه صعود ایتدی اختفال ؛
مشرقه دوغدی غربی یاقان « لفظة الجلال » .

— « بونلر مهیب معجزلردر ! » دیدم ؛ دیدی :

— « ای تورک ، اوپاندی دین ایله ملیتک سنک . »

انیسی برنج

قادین کی .۱ .

— حمدالله صبحی بکه —

بزم بوتون عائله لیمیزی ، مکتب لیمیزی ، تربیه مزی
استیلا ایدن برعادتیز ، برعنمه ویا اصولز وار . بو اوپله
برشی که ، چو جقلریمزک آدام یتشمسند ، مرد ، جسور ،
وطنپرور اولماسنده ، بویوکلریمزک حرکتلرینک توصیفلرنده
خلاصه هرکار وخصوصده « اکسیر اعظم » کی یتشیر ،
هردرده دوا اولور ، هله بو حال ، بالخاصه بزم تربیه مزک ،
عائله ، مکتب ، تماشا تربیه مزک اک مطلق وضروری بر
« اس الاساسی » اولمشدر . او درجه ده که ، چو جقلره
بو سوبیلنمه دن ، تلقین ایدلمه دن اونلرک مرد بر انسان

اوله رق یتشمه لرینه امکان یوقدر ظن ایدیایر . بونی
مکتبلرده معلملر و مریدلر ، اولرده ، عائله لرده آنالر
وبابالر ، قونفهرانسجیلر ، سواققلرده بوتون خلق بویله
دوشوندیکی وبویله پایدینی کی ، ادبیاتمزد شاعرلیمز ،
ادیبلریمزد بوخصوص ایچین تشبیه لری هپ بو « قادین
کی ... » منبندن آلیرلر ..

أوده آنهلر : « هیچ اولورمی ، اوغلم ، سن
قادیسیک : » مکتبلرده خواجه لر چوجغه : « قادین کی
اولما ! .. » دیرکن هپ عینی عادتک اسپیدرلر .. بریسی
(قادیسیک) دیهرک اوغلنی ایقاز ، دیکری (قادین کی
اولما) دیهرک طلبه سنی ارشاد ایدر و نتیجه ده برلشیرلر :
بوتون بو سوزلردن ، تلقینلردن مقصد چوجغه — طبیعی
بیلیمیه رک — قادین ایچین عجز و حقارت تلقیسی
حاضرا مقدر . چوجق ، داها کوچوک ایکن أوده آلدینی
تلقینلر سایه سند آتشمه و همشیره لرینه قارشى محقر
ومتعظم حرکت ایدر ، مکتبه ده بوکا توی دیکن تربیه
نتیجه سند بوسبوتون فابارارق هرشیئی ، هر حرکت
وطورینی « قادین کی .. » تشبیه له حل وحسم ایدر .

بو بزده اوپله بر آفت ، اوپله مدهش برانتان وتفسخ
عاملی که ، بوتون ملتده ، چو جقلردن اختیارلره ، جاهل لردن
عالملره قادار هیچ کیسمه ده قادینه قارشى انسان تلقیسی ،
حرمت وتعظیم حسی بسله مکه مجال بر اقایور .. شاعرلیمز
ده گیزی قادینه تشبیه ایدرک قادین کی ده گیزده هیچ
امنیت واعتماد ایتمه مزی توصیه ایدر ، اجتماعیاتیمیز
تدنی وانحطاط عامللریمزی تدقیق ، محاربه ده مغلوبیتلریمزک
سبیلرینی تشریح ایدرکن فنا حاللریمزی قادیلرک حرکت
وطورلرینه بکزه تیرلر ، هیتسز لکیزی ، وطنسز لغمزی ،
قورققلق و خائس لکیزی تماماً ایضاح وافهام ایدر بیلیمک
ایچین بوزغونه اوغرایان عکرلره عطفاً : « قادین کی
وطنلرینی براقدیلرده قاچدیلر ، قادین کی ، مسکین وسفیل
دشمنه تسلیم اولدیلر . » هرزه لرینی تفوه ایدرلر ..

صوکره چالیشمایانلری ، أوده اوطورانلری ، حربه
کیتمک ایستمه یینلری ، سفاهت پیشنده قوشانلری منحصرأ

بوكونك تربيه‌سندہ آنا، وطنك جانلى بر جزؤى، وطنى تشكيل و تركيب ايدن عنصر واساسلرك جانلى بر نوہ سيدر. آنا ووطن تاريخده، ادبياتده، سوسيولوجياده، پداغو- جياده هر زمان ايچين بر برينك متمميدر. آنالغى دوشومين، قوروميان، آناسى ايچين اولهين بر ملت، وطنى ده دوشومين، قورويماز واونك ايچين ده اولهين.

حرب ايدن هرملت، وطنى ايله برابرقادى وآناسى ايچين ده حرب ايدر، وطنى كې قادينلغى قورتارمق ايچين ده كندىنى فدا ايدر، اولور. چونكه قادين دايما علمده، طبيعت و حقيقتده آنالغى معناسيله قالد ايتير و آنا وطنك ده، ملتك ده اساسندن عبارت بولونان عائلهك روحنى، قلبى، نوہنى تشكيل ايدر. بناءً عليه آنا، ملتك، جمعيتك ايكنجى وطنى، برنجيسنك جانسز لخنه مقابل جانلى وطنيدر. . بوحالده بذاته وطن اولان، وطنه داخل بولونان بر شئي وطنسز لخنه مثال اتخاذايتك جهل و خيانتك اشعيدير.

بزم كنديمزك ايجاد و تطبيق ايتديكمز حيات و تربيه طرز لر ينك، اصول لر ينك توليد ايتديكى بو مرضى و غير طبيعى نتيجه دن نه حق و صفتله قادينلر يمزي مسؤل طوتاييليرز. عجباً بزم قادي و وطن ايچين، مات و دولت ايچين، تاريخ و مدنيت ايچين فداكارلىق ايتكمه حاضر لا- يورمى يز؟ قادي ملت و وطنى سومكه، اجتماعى و مدنى حياتى سومكه سوق ايدىيور و بومقدس شيلارى اوکا سودير يورمى يز؟ قادينلر يمز ايچين ياپديغمز، ويرديكمز، تربيه مندر كه اونلردن بويله بويوك حر كت بلكه يه بيله م؟. قادينلر سودكلى شيلر ايچين، كنديلرى، ار كك لرى مزدن دها بويوك بر جسار تله فدا ايدر لر. اولاد لرى قورتارمق، ياشاتمق ايچين كندىنى فدا ايدن قادينلر آز ميدير؟ عجباً بزم قادينلر يمزه وطنى ده سودير سه يدك اونلر بزدن دها اى فداكار لقلرده بولونماز لميدى؟ بوكون فنا و روحيا تجمه محققدر كه قادين سوديكى شيلر ايچين عموميتله ار كك دن دها فداكار در. فقط بزم قادينلر يمزه

قادين كې عدايدر لر. چاليشايان قادين، اوده اوطور و ب تبل و مسكين ياشايان قادين، قورقاق، وطنسز، هيتسز اولان قادين، سفيه، رزيل اولان ينه قادين!... آه، زواللى تورك آنالغى، حياتده كې نصيبك هپ مذلت و حقارت دامغاسى....

حالبوكه هر كس بيلير كه بوملتك الك چاليشقان قوللرى، قادينلردر. شهرلرده، قصبه لرده، قريه لرده كويلرده بوتون او ايشلر ليله، ييه جك و كيه جك مشغوليتلر ليله، تارالر ليله، اورمانلر ليله خلاصه اودن ماعدا ديشار يده ده هپ چاليشان، اوغراشان، ديدينه قاديندر. . آنا دولونك ار ككى قهوه پيكه سنده چوبوغى چكوب اويوشان، قادي ده مئادى يورغو نلقه ليله اريوب بيتن كويلرى لا يعدولا يحصار. . شهر و قصبه لرده ار كك لرينك مأموريتلر ليله دكانلر ليله اوطورد قلرى رده اوغراشمار ينه مقابل چوجق لرينك و اوينك هر، هر تورلو احتياجلرى نى تسويه ايدن قادينلر له دولودر..

بو حقيقت و نتيجه قارشوسنده چاليشمايلىرى، اوده مسكين و عاقل اوطوران اويوشوق مخلوقلى قادينه بكمزه مك جاهل لك ويا وجدانسزلق دن باشقه بر شيميدر؟ هله وطنسز و هيتسزلى قادينه بكمزه مك، قادينلقله، قادينلغك حال و طور لر ليله ايضاحه قالقشقمق شناعتك، آنايه، تورك آنالغنه ياپيلان ظلم و خيانتك اقصاسيدر. . عسكر لك و ملت، وطن و حيت وظيفه سنى بر اقان، تاريخ و دولته اهانت ايدن آلچق، نهدن قادينه، آنايه بكمزه مسين؟ يوقسه بزم نظر مزده قادينلق و آنالغى وطنسز لخنه، هيتسز لكه، دناشته بر تمثال، بر انموذج اوله رقى دوشونولور؟ بزم بو حيات و تربيه عقیده من تورك لكه، تورك تاريخ و مدنيتنه، جاهليه دورنده كى عربلك قيز چوجق لرى كنديلرى ايچين بر شئامت و ذلت دامغاسى عد ايتلرنده كى وحشت قادار سفيلى و خائن بر ليكدر..

قادين و آنا، حقيقى و علمى پداغو جيا ده بوكون وطنك آبدله شمش بر انموذجى اوله رقى قبول ايدلشدر.

بر علمسز لکله اتهام ایدیله بیلیر . اگر بز قادینی ده حیاتک شخصی و عائلوی ، اجتماعی و مدنی هر تورلو وظیفه و احتیاجلرینه کوره تربیه ایدوبده یاشاتیرسه ق اوزمان ، او ، حتی بلکه ارککدن بیله زیاده جدی و متین بر انسان اولور ، ارککدن زیاده فداکارلق یاپار . چونکه بوکا علماً داها بویوک بر روحی استعدادی واردر ..

عینی زمانده بر قادینی جمعیه صوقق ، ملی و وطنی حیاته یوکسلیتمک ، ماده و معنای انسان یاقیق ایسته دیکمز بوزمانده چوققلریزه اونلرک عجز و مسکنتلری ، جبات و خیانتلری خصوصنده پک حقسز تلقینلر یاپارسه ق قادینلری می شیمدیکی سفیل وضعیتدن ناصل قورتارار بیلیرز ؟

بزم ، قادینی کندی حرص و شهوت ، کیف و استبدادیمز اوغریته هر زمان ایچین امریمزه ، معصوم بر چوقق اطاعتیه اسیر و منقاد یاقیق و بویله جه اونی ماده و معنای بر اکلنجه سی حالنده یاشاتمی ایسته مه مزدرکه قادینی نظریمزده بودرکه یه دوشوریور . . . ایسته بو « قادین کی !... » مسئله سنک ایلک و اساسی سبی بودر . . . بزم اونی بویله هر شیمز ایچین « قادین کی » حالندن چیقارماق مقصدیه یایدیغمز بیک تورلو فناقلردر . .

بوسبیله بز اگر تورک په داغو جیاسنی بویله سفلیتلردن قورتارماق ، مادی و معنوی و طنمزی اتمام ایتک ، قادینلق و آنالغمزی اجتماعی وظیفه یه اولاشدیرماق ، جمعیت و مدنیته صوقق واک نهایتده اونی کرک شخصاً و کرک ملیت و وطن اعتباریه هر تورلو لوٹ و عاردن ، ذلت و حقارتدن بری اوله رق آبدلشمش بر تمثال حالنه کتیر مک ایسته یورسه ق قادینه قارشو قوللاندیغمز بوذایل و سفیل ، بو حقسز و خائن تشبیهلری لسانمزدن طرد ایتمه من ایلک شرطدر . . عینی زمانده هر شینی محله مصروف قیلمق ، معصوم انسانلری معناییه انجیتمه مک مدنی و علمی . حسنی و تربیوی اصالت نقطه سندن الزمدر . . .

نه یاپیورز ونه ویریورز ؟ اونلرک شخصی و عائلوی ، کرک اجتماعی و مالی حیاتدن نصیبلری منحصر آیریلق غدر و تحکم . وطندن ، ملتدن اوزاق طوتولمق ، برکوله اسیرلک و تابعلکی ، نهایت بر ذوق و شهوت اکلنجه سی دکلیدر ؟ یوقسه حقیقته قادینلر ، ارککلردن داها نجیب و عالیجناب ، داها شفیق و فداکار دکلیدرکه بویله حقسز اوله رق کندیلرینه اصلاً عائد اولمایان شیلر ایچین مثال طوتولیورلر .

قادینی هر شیننده بر چوقق کبی حیاته کورکوسز ، وقوفسز ، تجربه سز آلیشدیردقندن سوکره اونلرک حرکته لرینه بکزه یین شیلری (اونلرک کبی) تشبیهلریله تحقیر ایتک پک ذلیل و عادی بر زبونکشلکدر . اونلری بز حیاته بر قوقلا حالنده چیقاردقندن سوکره کندیلرندن ناصل اولورده بر انسان حرکت و طوری بلکه یه بیلیرز . ذاتاً قادینی بوتون حیاتی مدتیجه ماده و معنای ، اخلاقاً و دماغاً بر چوقق اوله رق یاشاتیرسه ق ایستر ایسته من نتیجه بویله اولور . اونلری هیچ بر زمان چوققلقدن قورتاروبده بویوک بر آدم فعالیت و وظیفه لر یه ، ادراک و وقوفلریله توظیف ایدهرک یاشاتما یورز که کندیلرندن کورکولو و تجربه لی انسانلرک ایشلری و فکرلری ایسته مک حقمن اولسون . هم نهدن وطنی مدافعه دن قاچان بر سفیل ، دشمنه آغلایارق تسلیم اولان بر مسکین قادینه بکزه مش اولسون ؟ . . بویله قورقوبده قاچان و آغلایانلر اولسه اولسه نهایت چوجغه ، چوجق حاللرینه بکرتیه بیلیر . ذاتاً ک زیاده بو حالدرکه بزم هر خصوصده قادینی نهایت بر چوجق عد ایتدیکمزی کوستیرر . اساساً بوکونک علمی تربیه منده بوکی شیلر چوجغه بیله تشبیه ایدیله مر . چونکه چوجنی داها کوچوکدن کندیسنک عجز و مذلتنه ، ضعف و مسکنتیه ایناندیروب آلیشدیررکه اونلرک هر تورلو عنزم و اراده سی ، تثبث و جسارتی تا اساسندن ییقار . . بوسبیله چوجقلق حاللرینه بیله علماً بکرتیه مه سی لازم کان شیلر کندیسنک هیچ بر دخل و تأثیری بولونمایان انسانلره ناصل عطف ایدیله بیلیر ، هم شخصی ، هم ده ملی و مدنی